

För livets skull

NUMMER 4 VINTERN 2014/2015

En tidning från Svenska kyrkan i Skara

advent och jul
35 unga sångare
den äldsta julkrubban

Att arbeta
IDEELLT OCH
INTERNATIONELLT

Svenska kyrkan
SKARA

För livets skull

är församlingstidning för Svenska kyrkan i Skara. Den delas ut till alla hushåll i Skara, Ardala, Axvalls, Varnhems och Eggby-Öglunda församlingar fyra gånger per år.

Redaktion i detta nummer:

Anna Theander, Sören Eklund, Magnus Gunnarsson, Helena Långström Schön, Markus Hagberg, Per Larsson, Judith Fagrell, Marina Larsson, Maria Elvmarker, Lili Granlund, Åsa Nyberg

På omslaget:

Lena Ringdahl och Carmen Rudberg är två av de församlingsmedlemmar som arbetar ideellt för behövande i världen.
Foto: Anna Theander

Redaktör & grafisk form:

Anna Theander
anna.theander@svenskakyrkan.se

Ansvarig utgivare:

Carl Sjögren
carl.sjogren@svenskakyrkan.se

Tryck:

LH-Tryck, Ulricehamn 2014

Vad väntar du på?

Vi kan vänta på olika saker. Vi kan vänta på att det ska bli fredag och få helg. Vi kan vänta på att telefonen ska ringa och att vi ska få komma på den där arbetsintervjun. Vi kan vänta på att få gå i pension. Vi kan vänta på julklappar. Vi kan vänta på att vår älskade ska komma innanför dörren så att vi får krama om henne eller honom.

Kyrkan väntar och förbereder sig just nu på att få fira att Jesus har fötts. Kyrkan väntar och förbereder sig på Jesu ankomst (adventus). Jesus som är Gud själv och som har fötts in i världen. En del barn kan ju undra hur många gånger den där Jesus egentligen ska födas? Har han aldrig fötts klart snart? Svaret på den frågan är både ja och nej. Gud har fötts en gång för alla i mänsklig gestalt genom sin son Jesus Kristus för cirka 2000 år sedan. Jesus föddes, levde, dog och uppstod för dig. Så på det sättet har Jesus fötts klart. Men det märkliga är att Jesus dagligen föds runt om på vår jord. Hur då undrar barnet? Jo, i människors hjärtan. Genom att Jesus föds i människors hjärtan så börjar människor lära känna Jesus. Vi kan ha kunskap om att det föddes en pojke för ungefär 2000 år sedan som hette Jesus, men för den skull behöver det inte betyda att vi känner honom. Precis som vi kan ha kunskap om att Karl XII föddes år 1682. Men känner vi Karl XII personligen? När Jesus föds i en människas hjärta, då blir det jubel och glädje, "Hosianna Davids son! Välsignad är han som kommer i Herrens namn. Hosianna i höjden!".

Vad väntar du på?

---

per-erik aronsson, präst i axvalls församling

Fröjda dig, det är advent!

Välkommen att fira första advent i kyrkan!

Söndag 30 november, första söndagen i advent

Skara domkyrka

11.00 Högmässa, söndagsskola, Domkyrkokören, Per Larsson, Carl Sjögren, Britt-Marie Hjertén, Anna Thyr

14.30 och 17.15 Adventsmusik, Domkyrkoförsamlingens körer, Frälsningsarméns musikkår, Lidköping, Britt-Marie Hjertén, Mattias Hjortlinger, Åsa Nyberg, Reibjörn Carlshamre

Bjärklunda kyrka

11.00 Adventsgudstjänst, Ardeo-Händenekören, Judith Fagrell, kyrkaffe i Bjärklundagården

Västra Gerums kyrka

18.00 Mässa med adventsmusik, Birgittakören, Judith Fagrell

Skärvs kyrka

11.00 Gudstjänst, Barnkören, Kyrkokören, Per-Erik Aronsson

Norra Lundby kyrka

11.00 Mässa, Markus Hagberg

Varnhems klosterkyrka

14.00 Gudstjänst, Varnhems kyrkokör, Markus Hagberg

Eggby kyrka

18.00 Adventspsalmer, Per-Erik Aronsson

foto:alex&martin/ikon

Biskopen skriver Jesusbrev inför nya kyrkoåret

Biskop Åke Bonnier har skrivit ett Jesusbrev till Skara stift. Med brevet markeras också att 2015 ska vara ett Jesusår i stiftet.

– När jag var nyvald ombads jag bestämma ett motto. Efter en del funderingar blev det orden och uppmaningen ”Ge Jesus äran”, berättar han.

Orden är hämtade ur den Svenska psalmboken, närmare bestämt från psalm 17 med svensk text av poeten Bo Setterlind.

– Jag vill lovsjunga Jesus och ge honom all ära, utan att trampa på någon annan människas övertygelse, säger biskopen.

Hans Jesusbrev har tryckts i en stor upplaga och finns tillgängligt

i församlingarna från första söndagen i advent, då det nya kyrkoåret inleds, och finns att hämta i kyrkorna och på församlingsexpeditionen i Skara.
– Jag hoppas att mitt brev ska kunna stimulera till både tankar och samtal om Jesus och kanske till en nyfiken och fördjupad relation med honom, säger Åke Bonnier.

Minneslund på Norra Vings kyrkogård

Nu har Norra Vings kyrkogård fått en minneslund.

En återlämnad grav har använts för att iordningsställa platsen.

- Det fanns helt enkelt ett önskemål om att det skulle finnas en minneslund här, berättar kyrkogårdsmästare Maria Elvmarker och tillägger att man använt en gammal gravplats.

- Det här var en så kallad återlämnad grav, där gravrättsinnehavaren lämnat tillbaka gravrätten. Vi bedömde att det var en fin plats och att den låg bra till nära parkeringen och med god tillgänglighet. En lykta med plats för gravljus finns på en pelare - det är en gammal kyrkogårdslykta som inte användes men som nu fått komma till heders igen.

En minneslund är ett anonymt gravskick där anhöriga inte är med vid gravsättningen och där det heller inte finns någon gravrätt.

Nu har även Norra Vings kyrkogård fått en minneslund. Det är en återlämnad grusgrav som tagits tillvara och blivit en ny gravplats.

Nu finns batterilådor uppsatta på alla pastoratets kyrkogårdar. Håll utkik efter röda brevlådor!

Vintern på kyrkogården - i siffror

4,3 ton granris hanteras på kyrkogården

3500 vaser tvättas och vårdas inför vintern

60 däck byts på fordonen

1049 vinterdekorationer läggs på gravar

205 ljus tänds av personalen

Ett väldigt NÄTVERK

TÄNK DIG EN KARTA över södra Sverige. Om du knyter samman ett nät med en knutpunkt i varje kyrkobyggnad, så får du ganska snart ett tjugigt fisknät med betydligt tätare maskor i våra delar av landet än i andra. Zooma in kartbilden ytterligare. Och tänk dig nu knutpunkter överallt där människor träffas i sammanhang runt Jesus så blir nätet ännu mer finmaskigt.

DET HÄR VACKRA NÄTVERKET ligger nu sedan dryga 1000 år utslängt över våra bygder. Människor har knutit nya kontakter, kommit med i sammanhang de inte trodde var möjliga genom Kristi kyrka. Du som är döpt är redan sammanbunden med kristna runt om i byn eller samhället där du bor. Människor som kanske inte alls har samma läggning eller politiska färg eller fritidsintressen som du. Men de är med i detta väldiga nätverk ändå.

ZOOMAR MAN UT BILDEN ser man att nätverket fortsätter. Din församling är i sin tur tillhörig en grupp församlingar i det som med ett gammalt namn kallas Skara pastorat. Här i våra bygder omfattar denna del av kyrkans nätverk döpta människor allt ifrån Axvall och Varnhem i öster, Eggbý och Öglunda i nordöst, Ardala och Skallmeja i

väster, Bjärklunda i söder och Skara mitt i.

Och nätverket fortsätter. Din församling hör samman med andra församlingar ända till Alingsås i sydväst, Habo och Karlsborg i öster, Mariestad och Gullspång i norr, Borås och Ulricehamn i söder och Trollhättan-Vänersborg i väster. Den här delen av nätverket kallas Skara stift och leds av biskop Åke Bonnier.

ZOOMAR MAN BILDEN ytterligare utåt är just din församling en del av det som kallas Svenska kyrkan. Som i sin tur är en del av den världsvida kyrkan. I alla länder, på alla språk över jorden, finns det grupper av människor som samlas runt Jesus. Vart du än kommer i världen kan du söka upp platsen där brödet bryts och vinet delas, gå in i en kyrka och förundras: Jag är med, sedan jag döptes, i ett väldigt nätverk. Sammanbunden med andra, tillhörig något större än vad jag kan se.

carl sjögren
domprost i skara

Lena och Carmen arbetar internationellt – på hemmaplan

Det räcker att slå på TV:n för att se att internationellt arbete behövs och är värdefullt. Det menar Lena Ringdahl och Carmen Rudberg, två av de församlingsbor som ägnar en del av sin lediga tid åt att samla in pengar till behövande. De närmaste veckorna läggs många ideella arbetstimmar runt om i pastoratet på insamlingar av olika slag – inte minst i samband med julmarknader och auktioner.

text och foto: anna theander

Lena, som bor i Skärv, och Carmen, som är bosatt i Skara, är så kallade internationella ombud i sina respektive hemförsamlingar. Varje församling utser ombud som har till uppgift att samordna aktiviteter som har med det internationella arbetet att göra.

Jultiden är en tid på året då det anordnas många aktiviteter då överskottet går till hjälpverksamhet av olika slag. I församlingarna i Skara pastorat kan det lokalt vara särskilda insatser som valts, men framförallt är det två stora insamlingsändamål. Dels går en stor del av pengarna förstås till arbetet i Yambio i Sydsudan, där Skara pastorat driver ett projekt för skola och utbildning bland unga där. Och dels handlar mycket om Svenska kyrkans internationella julkampanj som i år har namnet "Låt fler fylla fem".

ATT FÅ MÄNNISKOR att dela med sig och skänka pengar till dessa ändamål upplever både Lena och Carmen inte som särskilt svårt. Folk är i allmänhet ganska generösa – inte minst i juletid.

- Det är som att man ägnar en extra tanke just kring jul åt dem som inte har det lika bra som vi, menar Carmen.

De flesta är också ganska insatta i att hjälpinsatser behövs – och är villiga att vara med på ett litet hörn och hjälpa till med sina gåvor.

- Det räcker ju att man slår på TV:n så får man ju klart för sig hur det ser ut i

världen, hur många det är som behöver hjälp, säger Lena.

Men misströstar, det gör de inte, trots att behoven ibland kan tyckas oändliga.

- Nej, ger upp, det gör vi aldrig. Man får hjälpa till där man kan, konstaterar Lena.

Carmen inflikar i att man inte kan göra allting ensam, men att varje litet bidrag räknas:

- Ibland kanske man kan tycka att det här lilla, det är ändå bara en droppe i havet. Men många droppar små blir tillsammans något stort.

Att jobba en tid med ett speciellt projekt, som nu med Yambio, det tycker de är bra.

- Det är många som engagerar sig i det och jag tror att det är bra att satsa ordentligt på ett ställe ett tag, så att man kan bygga upp något bra. Tanken är ju sedan att det på sikt ska skapa bättre förutsättningar, genom att man till exempel ger människor möjlighet att utbilda sig, säger Carmen.

Svenska kyrkan på nationell nivå har dessutom två stora kampanjer årligen: julkampanjen som inleds på första söndagen i advent och pågår till och med trettondedag jul och så fastekampanjen som inleds vid fastlagssöndagen i februari och avslutas på palmsöndagen, veckan före påskhelgen. Det innebär dels möjligheter att ordna lokala aktiviteter med detta insamlingsssyfte men också att några av kollektorna vid gudstjänsterna under

perioden går till dessa kampanjer.

Temat kan variera från gång till gång och i år handlar det om att låta fler barn i världen få bli fem år.

- Jag har precis fått kampanjmaterialet som vi beställer i varje församling och kan använda i arbetet på olika sätt. Där står det bland annat att man räknar med att nästan sju miljoner barn dör varje år innan de ens fyllt fem år, berättar Lena.

FÖR ATT HJÄLPA TILL kan man skänka pengar direkt eller delta i de aktiviteter som sker i juletid, genom exempelvis försäljning och lotterier vid julslytning, julmarknader och auktioner.

Även om Lena och Carmen lägger en del tid på att vara internationella ombud tycker de inte att det är särskilt betungande. Och de framhåller att det är ett roligt arbete där fler behövs.

- Man behöver inte alls vara ombud eller sitta med i kyrkorådet. Alla som har en stund över och tycker att det skulle vara roligt och meningsfullt är välkomna att höra av sig, säger Carmen.

Ibland träffar de också likasinnade från andra församlingar. Nyligen hölls en träff på stiftsgården Flämslätt dit ideella medarbetare från hela Skara stift bjudits in för att prata om internationellt arbete.

- Det är väldigt roligt och givande, för då kommer det ju folk från andra håll. Det är ett bra sätt att få lite inspiration och höra hur andra arbetar, säger Carmen.

Fakta: Yambio

Yambio är det projekt som Skara pastorat samlar pengar till från och med första advent 2012. Det betyder direkt stöd till utbildning för ungdomar från 15 år och uppåt i Yambio, Sydsudan.

Läs mer: www.skarapastorat.se

Ge en gåva: PG 11 87 06-1 märkt "Yambio".

Fakta: Julkampanjen

Varje dag dör tusentals barn under fem års ålder för att de inte får tillräckligt med mat, rent vatten eller sjukvård. Årets julkampanj i Svenska kyrkan fokuserar på dessa barn. Läs mer: www.svenskakyrkan.se/julkampanjen
Ge en gåva: Sms:a LJUS till 72905 så ger du 50 kronor. Du kan också bli månadsgivare.

Tändsticksaskar hör till kampanjmaterialet som används under adventstiden.

Unga röster sjunger tillsammans i den stora

UNGDOMSKÖREN

I Skara finns något så ovanligt som en blandad ungdomskör – som dessutom har hela 35 sångare. – Jag är med för att det är så kul att sjunga. Och att vara med i en kör är dessutom ett jättebra sätt att träffa nya människor, säger Amanda Axell, en av körsångarna.

text och foto: anna theander

LUCIATONER STRÖMMAR genom Mariasalen i Kyrkans hus i Skara. Det är ungdomskören som samlats för veckans övning. En efter en har sångare från tidiga tonårsåldrar till 20-årsåldern tagit plats för att under Åsa Nybergs ledning repetera inför en musikaliskt intensiv adventstid.

Ungdomskören har ersatt den flickkör som tidigare fanns under namnet Mariakören. Men så föddes tanken på ett tillfälligt projekt dit även killar skulle kunna bjudas in för att sjunga.

- Förra våren genomförde vi en satsning med musik av Andrew Lloyd

Webber och då hörde jag mig för littegrann och fick ihop en grupp killar. Efter projektet tyckte både tjejerna och killarna att det vore tråkigt att sluta sjunga tillsammans, så resultatet blev en blandad ungdomskör, säger Åsa.

EN AV DE KILLAR som blev intresserad av Webber-projektet är Filip Södervall. Han berättar att han egentligen inte hade någon större erfarenhet av körsång tidigare.

- Jag halkade liksom in där eftersom jag själv är aktiv i Svenska kyrkans unga och dessutom har en syster som

var med i Mariakören. Men jag tyckte att det var var så kul att jag fortsatte.

Ungdomskörer med manliga sångare är inte så vanligt, åtminstone inte i den utsträckning som i Skara.

- Man kan undra varför. Senare, i universitetssammanhang, finns ju en ganska stark manskörtradition, men lite yngre killar kanske inte tycker att det verkar tillräckligt coolt, skrattar han och tillägger:

- Kanske handlar det om att man inte tror att man kan. Men jag hade inte sjungit mycket heller innan jag började. Det är ju det som är så bra med att sjunga i kör, då har man

Tea Gustafsson, Agnes Ingemarsson, Filip Södervall och Amanda Axell är några av de 35 ungdomar som sjunger i Skara domkyrkas ungdomskör.

Kören har en intensiv period framför sig och medverkar både på adventskonserterna och på Luciadagen.

alltid hjälp av andra och kan stötta varandra. Man lär sig jättemycket av det, konstaterar han.

En van kör-sångare är Amanda Axell som sjungit i kör i 16 år, det vill säga nästan hela sitt liv.

- Jag började i barnkör när jag var sex år och sedan har det

fortsatt. Jag tycker att det är jätteroligt, säger hon och får medhåll av Tea

Gustafsson, som liksom Amanda var med i den tidigare Mariakören. Att det tillkommit manliga röster ser de

bara som positivt.

- Det blir ju lite mer bredd och tyngd i sången när det är flera stämmor, säger Tea.

De flesta av körsångarna bor i Skara. Men det finns de som åker en bra bit för att vara med och sjunga. Agnes Ingemarsson bor utanför

Lidköping.

- Jag älskar att sjunga. Och så har

”Det är ju det som är så bra med att sjunga i kör, då har man alltid hjälp av andra och kan stötta varandra.”

---

jag varit och lyssnat på adventskonserterna i domkyrkan och tyckt att det låter så fint, så jag ville också vara med, förklarar hon.

ADVENTSKONSERTERNA i domkyrkan den 30 november är det som ligger närmast på programmet. I år blir de för första gången två till antalet – liksom luciakonsserterna den 13 december. Båda dessa dagar finns det alltså möjlighet att njuta av den välljudande ungdomskören som då dessutom får sällskap av flera av domkyrkans övriga körsångare i olika åldrar.

VINTERNS

musikgudstjänster och konserter

söndag 30 november 14.30 och 17.15 *Skara domkyrka*

ADVENTSMUSIK
Domkyrkoförsamlingens körer,
Frälsningsarméns musikkår, Lidköping.

onsdag 3 december 18.30 *Skara domkyrka*

ADVENTSKONSERT
Music&Production

söndag 7 december 18.00 *Skara domkyrka*

KONSERT – ORGEL OCH BRASS
Åsa Nyberg, brasskvintett.

torsdag 11 december 18.30 *Synnerby kyrka*

LUCIAGUDSTJÄNST
Församlingens barn- och ungdomsgrupper

lördag 13 december 17.00 och 18.30 *Skara domkyrka*

LUCIAKONSERT
Flickkören, Gosskören, Ungdomskören o Domkyrkokören.

söndag 14 december 14.30 *Skånings-Åsaka kyrka*

LUCIAGUDSTJÄNST
Götene Lucia.

söndag 14 december 16.00 *Eggby kyrka*

LUCIAGUDSTJÄNST

söndag 14 december 18.00 *Vinköls kyrka*

VI SJUNGER IN JULEN
Ardeo-Händenekören, Birgittakören, Våga sjunga-kören, Torbjörn
Lantz, Håkan Ljungqvist, kompmusiker och församling.

tisdag 16 december 18.00 *Skara domkyrka*

JULKONSERT
Elever o lärare från Skara Musikskola.

onsdag 17 december 18.30 *Skara domkyrka*

ORGELKONSERT
- på 50-årsdagen av invigningen av läktarorgeln. Musik ur Gotthard
Arnérs invigningsprogram från 1964.
Reibjörn Carlshamre och Lasse Hagström.

lördag 20 december 18.00 *Bjärklunda kyrka*

HELGMÅLSBÖN MED JULMUSIK
Octo Puellae och Dubbelkvartetten.

lördag 20 december 18.00 *Skånings-Åsaka kyrka*

Julkonsert med Kusinkören (entré 100kr som går till Svenska kyrkans
internationella arbete)

söndag 21 december 18.00 *Skärus kyrka*

Musikgudstjänst, kyrkokören, solist: Andreas Vendelholt, sång &
saxofon.

annandag jul fredag 26 december 16.00 *Händene kyrka*

JULENS SÅNGER OCH PSALMER
Ardeo-Händenekören.

lördag 27 december 18.00 *Varnhems klosterkyrka*

CAROLS MED BRASS
Varnhems kyrkokör, instrumentalister.

söndag 28 december 18.00 *Skara domkyrka*

GUDSTJÄNST VID KRISTI FÖDELSES FEST
"A Festival of Nine Lessons and Carols"
Kyrkomusiker från Skara stift tillsammans med
Domkyrkokören.

Söndag 4 januari 18.00 *Skara domkyrka*

KONSERT
"Jul i andlighetens rum", Sonja Aldén. Biljetter: Ticnet.

tisdag 6 januari 18.00 *Skara domkyrka*

JULMUSIK
Domkyrkokören sjunger Gaudete av Anders Öhrwall.

lördag 24 januari 17.00 *Skara domkyrka*

MUSIKGUDSTJÄNST
Avslutar kyrkosångsförbundets "Våga sjunga- dag" där körsångare från hela
stiftet medverkar.

söndag 8 februari 18.00 *Skara domkyrka*

SÅNGER FÖR LIVET
Läkarmissionens musikprojekt som funnits i 15 år. 100-tals körsångare
under ledning av Mats Backlund och en välkänd gästartist, denna kväll Janne
Schaffer, framför en härlig blandning av psalmer, visor, välkända klassiker,
melodisk jazz och klassiska verk. Biljetter: Ticnet

kyndelsmässodagen 8 februari 18.00 *Norra Lundby kyrka*

LJUSGUDSTJÄNST
Sång och ljuståg av konfirmander.

Biljettinformation

Till konserterna i Skara domkyrka den
4 januari (Sonja Aldén) respektive
8 februari (Sånger för livet) bokas
biljetter via www.ticnet.se.
Biljetter till dessa konserter kan inte
köpas i domkyrkan eller församlings-
expeditionen.

På gång

Domkyrkoförsamlingen en del av Julstaden Skara

När Julstaden än en gång väcks till liv på Skyltsöndagen är kyrkan en självklar del i vimlet.

Förutom att domkyrkan fylls med adventsmusik är företrädare för kyrkan också ute på stan.

I marknadsmontern kan man passa på att handla hembakt, stötta arbetet i Yambio och få information om Julkampanjen.

Anita Hammar och Helena Långström-Schön är några av dem som engagerar sig i det internationella arbetet och möter folk i vimlet på skyltsöndagen.

Den 30 november fylls Skara av adventsmusik, tända ljus, öppna butiker och marknadsstånd. Bland försäljarna märks Svenska kyrkan.

- Det känns självklart att kyrkan är med i ett sammanhang som detta. Kyrkan är ju en del av samhället och inget som bara försiggår innanför kyrkomurarna, menar Helena Långström Schön, förtroendevald och ideell medarbetare i domkyrkoförsamlingen. Hon tycker att julmarknaden är ett ypperligt tillfälle att, tillsammans med många andra organisationer, visa upp verksamheten och föra ut budskapet. - Det är ett fint tillfälle att samlas och julmarknaden är ju inte bara rent

kommersiell, utan har också blivit en mötesplats som är till glädje för många. Det är ett fint avstamp inför julen.

I kyrkans marknadsstånd säljs hembakat och annat som har med julen att göra. Intäkterna går till Yambio i Sydsudan och möjliggör utbildning för ungdomar där.

- Det finns många sätt att hjälpa till på, för den som vill. Man kan baka eller skänka något som passar att sälja inför julen. Eller så kan man vara med och bemanna monter. Eller helt enkelt komma dit och handla, så hjälper man ju till på det sättet, säger Helena.

Svenska kyrkans internationella arbete på central nivå har dessutom en julkampanj som man kan få information om i montern. Den som inte har möjlighet att vara med på Skyltsöndagen men ändå vill ge ett bidrag kan använda kollektomaten i domkyrkan, där man kan välja att stötta något av de två kampanjerna.

Det är inte bara de som handlar i Svenska kyrkans monter som stöttar Yambioprojektet - handlare i skara skänker en del av den dagens intäkter till Yambioprojektet. Håll utkik efter Yambioaffischen!

anna theander

Klappar för insidan hittar du på

Domkyrkans bokbord

I begynnelsen fanns Ordet, och Ordet fanns hos Gud, och Ordet var Gud... Och Ordet blev människa och bodde bland oss... (ur *Joh 1:1-14*)

Johannesevangeliets mäktiga inledning handlar om Jesus, Ordet som blir människa eller kött som det egentligen står. Ordet och orden är viktiga, de vi säger och de vi läser. Inför julen får många bokhandlare besök, det blir inte sällan hårda paket – eller en och annan mjuk pocketbok.

I många kyrkor finns ett bokbord, litet eller något större. Skara domkyrka har ett lite större bokbord i det nordvästra hörnet, direkt till vänster när du kommer in i kyrkan. Naturligtvis finns det böcker vid bokbordet, men också annat. Här kan du botanisera för goda och innehållsrika julklappar.

Självklart finns både biblar och psalmböcker, liksom bönböcker på bokbordet. Du hittar också biskop Åkes herdabrev *Resan*. Även för de yngre finns ett och annat på bokbordet. Ja, ljus som är stöpta av stumpar från våra kyrkor, stöpta på Refugium i Varnhem kan du handla till ljusets högtid.

Varför inte låta Ordet tala i någon bok? En god lästund med rättvisemärkt choklad från Fair-Trade gör läsupplevelsen säkert djupare och mjukare för själen. I advent kommer bokbordet i domkyrkan att erbjuda en hel del som har med insidan av julen – Jesus blir människa, en av oss – att göra.

per larsson

På bokbordet finns inte bara böcker; här hittar du också bland annat ljus, choklad och fina smycken - att kanske ge bort till någon i julklapp!

Klockspelet invigs lagom till advent

Den 29 NOVEMBER 18.00 invigs det nya klockspelet i Skara domkyrka, i samband med helgmålsbönen.

Insamlingen har skett i samverkan mellan Skara Stiftshistoriska sällskap och Stiftelsen Skaramissalet och har hittills inbringat över 400 000 kronor från företag, föreningar, organisationer och privatpersoner.

foto: anneli johansson

Välkommen in i Skara domkyrka

Söndag och helgdag:

Högmässa 11.00, ofta konsert eller gudstjänst 18.00

Helgfria onsdagar:

Morgonmässa 8.00

Helgfria torsdagar: Kvällsmässa 18.30 och öppen kyrka 19.00-20.30

Helgfri måndag-torsdag:

Middagsbön 12.00

(ej 22/12 - 6/1)

Fredagar: Musik vid lunchtid 12.00 (ej 26/12 och 2/1)

Lördagar: Ofta dopgudstjänst 12.00

Kerstin Larm syr alla tillbehören till dockan.

Julauktionen i Ardala är en mångårig tradition. Från början var det syföreningen som anordnade den.

- Det fanns ju flera syföreningar häromkring från början, men så slogs de ihop och till slut lades den sista syföreningen här i Ardala ner. Men julauktionen, den bestämde vi oss ändå för att fortsätta med, berättar Sara Axelsson som varit engagerad i auktionen i många år.

Och docktraditionen har blivit lite av en huvudattraktion. I god tid före auktionen säljs nämligen lotter där det gäller att gissa dockans namn. Det finns en lång lista att välja på – men det är bara en som vet vad dockan heter och det avslöjas först som ”final” på auktionskvällen.

Dockan med det hemliga namnet

En dag för 13 år sedan sa Kerstin Larms syster Karin: ”Om jag köper en docka, så kan väl du sy kläder. Och så lottar vi ut dockan vid julauktionen”. Sagt och gjort. Nu har Kerstin sytt och stickat kläder och tillbehör för fjortonde gången. Men vad dockan heter är än så länge en väl förborgad hemlighet.

text och foto: anna theander

- Ja, då är det så spännande att få veta vad hon heter och vem som gissat rätt och vinner alltihop, säger Sara Axelsson.

Hemma i syrummet i Ardala har Kerstin Larm länge förberett dockans utrustning – de sötaste klänningar, ytterplagg, mössor, tofflor och till och med babylift och väska ligger färdiga för att få följa med en lycklig vinnare hem efter auktionen.

- Det har blivit så att jag har fortsatt. Det är ju väldigt roligt, det här. Och så känns det bra att göra något som sedan blir till nytta för dem som behöver, säger Kerstin och syftar förstås på att intäkterna från auktionen går till välgörande ändamål.

Från början var det Kerstin som

hittade på namnet. Men det gör hon inte längre. Och hon vill inte ens veta vad dockan heter.

- Nej, usch, det blir så jobbigt när alla sedan frågar, så det är bättre att jag inget vet, skrattar hon. Den som är nyfiken på dockans namn och på vem som blir den lyckliga vinnaren får, precis som Kerstin, vackert vänta till julauktionen.

Den hålls i S:ta Annagården den 4 december 18.00 (lottförsäljning från 17.30).

Den hålls i S:ta Annagården den 4 december 18.00 (lottförsäljning från 17.30).

Dags att än en gång sjunga in julen

I mer än kvarts sekel har julen sjungits in i Vinköls kyrka. Den 14 december är det dags igen. Att sjunga in julen engagerar många av församlingens medlemmar. Genom åren har en rad solister också medverkat, såsom Lotta Engberg, Stefan Ljungqvist och Marie Arthuren för att nämna några.

I år är det Torbjörn Lantz och Håkan Ljungqvist som står för solistinsatserna. Torbjörn kommer från Floby och har rest över hela landet, bland annat som solist i TV-programmet *Minns du sången*. Saxofonisten Håkan Ljungqvist från Lidköping har ett förflutet som dansbandsmusiker i bandet *Cool Candys*.

- Det är roligt, just att det engagerar så många. Det är allt från parkeringsvakter till sångare, några ordnar med fika till kören och det blir också glögg på kyrkbacken efteråt, så det är många som hjälper till, berättar Charlotte Eklund som leder kör, musiker och församling i julsångerna. Tre körer medverkar: Ardeo-Händenekören, Birgittakören och Våga sjunga-kören.

- Körsångarna lägger ner en hel del arbete på förberedelserna och tycker nog att det är roligt att sjunga julsånger tillsammans, säger Charlotte. Välkommen att lyssna till julens budskap i tal och sång i Vinköls kyrka den 14 december 18.00.

Tre körer bildar en stor julkör, under ledning av Charlotte Eklund, när julen sjungs in i Vinköls kyrka.

Adventskaffe i Bjärklunda

Traditionsenligt adventskaffe blir det som vanligt i Bjärklundagården efter gudstjänsten första söndagen i advent. Det är adventsgudstjänst 11.00 i Bjärklunda kyrka.

Ardeo-Händenekören sjunger i gudstjänsten och bjuder även ett par sånger till det efterföljande kyrkkaffet.

Gudstjänst firas

söndagar 11.00

i S:ta Annagården, Ardala

(alltid med söndagsskola och kyrkkaffe) och vanligtvis 18.00 i någon av församlingens övriga kyrkor. För mer information, se kalendarier på www.skarapastorat.se eller tidningarnas predikoturer.

Helgmålsbön

lördagar 18.00

i Bjärklunda kyrka

Morgonbön

måndag-torsdag 9.00

i S:ta Annagården, Ardala

(vår och höst, helgfria dagar)

Gudstjänsttider för första söndagen i advent hittar du på sidan 3 och julhelgens gudstjänster finns på sidan 18.

Stig Andersson är en av dem som sköter ugnen i Eggby.

DET BÖRjade I SLUTET av 90-talet då Siv tillsammans med Kerstin Fransson började baka i ett torp i skogen. På den tiden var det inte möjligt att använda storugnen i Klockaretomten då den var obrukbar. Men med vad syföreningens representanter kallar för "ganska mycket kvinnlig envishet" lyckades man övertyga berörda om att ugnen skulle iordningsställas. Sedan dess är det den som används.

Från början bakades till syföreningsauktionen - men brödet blev så populärt och tog slut så fort att Eggby-Öglunda kyrkliga syförening snart insåg att det kunde utvecklas och att det faktiskt genererade en hel del pengar till hjälpverksamhet.

Numera bakar man både till julmarknaden i Vallegården och till auktionen - men dessutom kan intresserade beställa bröd i förväg.

Bröd åt flera tusen när bagarna i Eggby samlas igen

Det doftar av nybakat bröd i Klockaretomten i Eggby.

Här har tusentals brödkakor bakats och sålts de senaste åren till förmån för behövande.

- Det känns värdefullt att kunna hjälpa till, och så har vi ju så roligt tillsammans dessutom, säger Siv Fransson som varit med från början.

Lappar delas ut till hushållen i Eggby-Öglunda församling men folk hör också av sig från andra håll. Nu är förbeställningarna så många att arbetet kräver en del logistik och organisation. Marianne Andersson är den som tar emot beställningar, medan Birgitta Johansson sköter planeringen när det gäller vilka som är tillgängliga under de olika bakdagarna.

DET ÄR INTE BARA DAMER som är engagerade i arbetet.

- Nej, vi får ta en hel del hjälp av herrarna också, säger Siv och berättar att förutom det 25-talet personer som bakar har man dessutom barn och bekanta som får hugga i när brödbaket förbereds.

- Vi börjar redan under våren med att ta ner ved. Vi använder finhuggen björkved som stiftet skänker men det

är ju en hel del arbete med att ta vara på det, fortsätter hon.

En av de bakande männen är Roy Larsson, som liksom de övriga herrarna i gänget är med och sköter ugnen.

- Det går ju åt en del folk. Vi brukar vara ungefär 15 personer under en bakdag, uppdelade i ett par olika lag. Totalt bakar vi uppemot 3000 brödkakor, säger han.

Pengarna som brödbaket ger går till välgörande ändamål.

- Syföreningen beslutar om vart pengarna ska gå och hittills har det varit lite olika saker. Bland annat projektet i Tanzania, i Sydsudan, Läkare utan gränser och Planetens diakonala verksamhet i Skara. Dessutom har vi en buffert för att snabbt kunna ge bidrag till olika typer av akuta katastrofinsatser som plötsligt dyker upp, berättar Birgitta.

varnhems, eggby-öglunda och axvalls församlingar

Många hjälps åt. Bosse och Boel Arvidsson är två av de glada bagarna.

Hon tillägger att även om det är en hel del arbete så är det värt det.

- Vi har ju så roligt, konstaterar hon och får medhåll av de övriga.

- Ja, det blir en social gemenskap kring det här och det är trevligt att samlas och tillsammans göra detta, säger Siv. De flesta av brödkakorna är förbeställda. En del såldes vid julmarknaden i november och den som ännu inte köpt har chansen på julauktionen i Klockaretomten den 3 december 18.30.

25 personer bakar bröd i Eggby inför julen. Det går åt **600** kilo mjöl, **400** paket jäst och **200** liter mjölk för att baka **3 000** brödkakor. Förra året inbringade försäljningen drygt **40 000** kronor till världens behövande.

Gammaldags auktion i Norra Lundby

I Lundbygården, Norra Lundby, är det auktion på gammaldags vis fredagen den 28 november 19.00. Det blir fika, försäljning och lotterier. Överskottet från kvällen går till arbetet i Yambio i Sydsudan - ett projekt som möjliggör studier för ungdomar. Bidra gärna med sådant som går att sälja - gåvor mottages tacksamt!

Stickcafé med valfritt handarbete i Varnhem

Första måndagen i varje månad är det stickcafé i Varnhemsgården. Då kan alla som vill ta med sig handarbete eller annat hantverk och komma dit för en stunds gemenskap och fika. Välkommen från 18.00! Man behöver inte anmäla sig, men vill du veta mer om stick-caféet kan du vända dig till Lili Granlund, tfn 0511-265 55.

Gudstjänst firas söndagar 11.00 och regelbundet 18.00 i några av församlingens kyrkor.

För mer information, se kalendariet på www.skarapastorat.se eller lokal-tidningarnas predikoturer.

Gudstjänsttider för första söndagen i advent hittar du på sidan 3 och julhelgens gudstjänster finns på sidan 18.

Traditionell julmarknad i Varnhemsgården

Den 6 december 13.00-16.00 är det åter dags för julmarknad i Varnhemsgården. Allt ifrån hantverkare till olika organisationer är på plats för att sälja hembakt och hantverk. Bland försäljarna märks IM (Individuell människohjälp) med sina uppskattade dörrkransar och femteklassarna från Varnhemsskolan. Det blir också musikunderhållning och pyssel.

Gemensam församlingsfest

Söndagen den 1 februari 11.00 firar Axvalls, Eggby-Öglunda och Varnhems församlingar en gemensam församlingsfest. Dagen inleds med en festlig högmässa med mycket musik i Varnhems klosterkyrka kl 11.00. Därefter bjuds på soppa från klosterkaféet. Alla församlingsbor, gamla som unga, är varmt välkomna till en stund av gemenskap!

Julhelgens gudstjänster

Julafton 24 december

Skara domkyrka

11.00 Gudstjänst med levande julkrubba, Anna Thyr
17.00 Julbön, Carl Sjögren
23.00 Julnattsmässa, Carl Sjögren, Per Larsson, Anna Thyr

S:ta Annagården, Ardala

11.00 Julbön, Judith Fagrell

Skallmeja kyrka

23.00 Julnattsmässa, Judith Fagrell

Skärvs kyrka

10.00 Gudstjänst vid julkrubban, Per-Erik Aronsson

Stenums kyrka

23.00 Julnattsgudstjänst, Per-Erik Aronsson

Varnhems klosterkyrka

11.00 Gudstjänst vid julkrubban, Per-Erik Aronsson

Norra Lundby kyrka

23.00 Julnattsmässa, Markus Hagberg

Juldagen 25 december

Skara domkyrka

7.00 Julotta, Britt-Marie Hjertén
11.00 Högmässa, Carl Sjögren

Västra Gerums kyrka

7.00 Julotta, Judith Fagrell

Norra Vings kyrka

7.00 Julotta, Kyrkokören, Hélena Axelsson Eriksson

Varnhems klosterkyrka

7.00 Julotta, Markus Hagberg

Annandag jul 26 december

Skara domkyrka

11.00 Högmässa, biskop Åke Bonnier, Per Larsson

Händene kyrka

16.00 Julens sånger och psalmer, Ardeo-Händenekören,
Judith Fagrell

Eggy kyrka

11.00 Mässa, Markus Hagberg

Julen i kyrkan innehåller så mycket för mig. Allt från den stilla reflektionen i kyrkbänken till lovprisningen i körsången. I julens budskap ryms begrundan och jubel på en och samma gång.

Under det att julafton lider mot kväll blir jag alltid mer och mer tveksam till om det verkligen är en så god idé att åka iväg till midnattsmässan. Redan vid Karl-Bertil Jonsson vill jag helst somna i soffan. Men när jag väl kommer till kyrkan och sätter mig till ro i bänken tillsammans med alla andra som också gett sig ut i vinternatten, infinner sig en väldig värme. Värmen beror så klart på alla ljus i kyrkan, alla människor som är där, Ordets kraft, musikens verkan och vaktmästaren som startat elementen långt före gudstjänstens början. Men det finns också något väldigt häftigt i att vi alla faktiskt samlas för att fira Jesu födelse. I grannförsamlingen firar de också Jesu födelse. Ja, i alla andra kristna församlingar i hela världen firas också Jesu födelse. Och det värmer!

Om jag nu sitter och tvekar över det riktiga i att ge sig iväg till kyrkan mitt i natten, är det inget i jämförelse med att jag några få timmars sömn senare åter ger mig iväg för julotta. Råkalla vindar som slår emot mig när jag går grusgången upp mot Västra Gerums lilla, lilla kyrka. Den där känslan av att inte ens känna sig trött, utan snarare bara må lite konstigt. Men det är just där och då som jag lite frusen och ganska sömndrucken också blir väldigt klar i tanken och i insikten om att Gud blev en av oss. Gud blev människa, en liten späd nyfödd människa.

Mitt sista juliga nedslag är Annandag jul och ytterligare en kyrka, Händene, vid den traditionsenliga gudstjänsten med julens sånger och psalmer. Kyrkbänkarna i Händene kyrka är verkligen inte sköna men det är inget jag tänker på under denna timma av underbar musik. Allt ljudande julgodis som jag får smaka tillsammans med en av alla våra fantastiska körer; här är jubel och klang! Men jag har också lärt mig att Annandag jul är den helige Stefanos dag, en av de första kristna som dog för sin tros skull. Det leder till eftertanke och medkänsla med alla kristna som i dag förföljs och dödas för att de liksom jag firar Jesu födelse.

”I varje hjärta armt och mörkt sänd du en stråle blid. En stråle av Guds kärleks ljus i signad juletid.”
I julens budskap ryms begrundan och jubel på en och samma gång.

Andreas Fagrell är uppuxen i Skara, tillhörig Ardala församling, och arbetar som stiftsjurist. På fritiden gillar han att sjunga, bland annat i Skara domkyrkokör.

andreas fagrell

kontakt

Svenska kyrkan i Skara

Malmgatan 3A, 532 31 Skara
skara.pastorat@svenskakyrkan.se

Expeditionen Kyrkans Hus

Besöksadress: Malmgatan 3B, Skara
Telefon: 0511-265 00
skara.pastorat@svenskakyrkan.se
Helgfri måndag-fredag kl. 10-12

Kyrkogårdsförvaltningen

Telefon 0511-265 40, Fax 0511-108 83
skara.kgf@svenskakyrkan.se
Postadress: Malmgatan 3A, 532 31 Skara

Kyrkogårdsförvaltningens expedition:

Marie kyrkogård, Axvallagatan,
532 37 Skara
Helgfri måndag-fredag kl. 8.00-12.00

Helgpräst

Du kan nå pastoratets helgpräst dagtid
lördagar och söndagar på tfn 265 08.
Vid storhelger når du helgpräst via
tfn 265 00. Övriga tider hänvisas till
jourhavande präst via 112.
Mer information och telefonnummer
till anställda hittar du på
www.skrapastorat.se

KYRKORNA BERÄTTAR

Har Händene kyrka Sveriges äldsta julkrubba?

Julkrubban i Händene kyrka kan ha varit Sveriges första. Det var byns egen komminister, Gustav Teodor Lundblad, som målade krubban på 1800-talet. På Annandag jul finns den åter framme på altaret.

Den 26 december pryds altaret av julkrubban, som då kommer att vara upplyst bakifrån.

Vid julottan på Juldagen 1886 stod altaret i Händene kyrka smyckad med ett för tiden mycket ovanligt ting: en målning – en transparang – som återger ett julkrubbemotiv med den heliga familjen och de traditionella krubbfigurerna. Detta är, vad som hittills är känt, den första och äldsta julkrubban i ett svenskkyrkligt kyrkorum. Att det är en transparang innebär att det är en målning som när den genomlysas (ursprungligen genom ett ljus ställdes bakom, sedermera en lampa) får en *trompe d'oeuil*-effekt (synvilla) och därmed framstår som en julkrubba med tredimensionella figurer.

Den mångsidige och estetiskt rikt begåvade komministern i Händene,

Gustav Teodor Lundblad, är upphovsmannen bakom julkrubbemålningen och under hans tjuogoåriga tjänstgöringstid i församlingen, mellan 1884 och 1904, kom förutom julkrubban en stor mängd kyrkliga textilier till genom hans försorg. I en avhandling om julkrubbor anger Hans Ahlfors att krubbmotivet vid ett djupare studium visar långt mer än bara en ”familjeidyll kring den heliga familjen och Barnet i Krubban”; Lundblad har i Händenekrubban lyckats fånga både julhelgens glädje och passionstidens lidande och allvar. I bakgrunden syns till exempel en hotfull vulkan som en symbol för dödsriket, och i förgrunden ligger med slutet öga ett slaktat lamm. Det är kanske inte

vad vi är vana vid att se i julkrubbemuppställningar, men dramatiken och allvaret i bilden ger en särprägel som förhöjer intrycket och upplevelsen av krubban.

Ännu idag används julkrubban i Händene kyrka, vilket också torde göra den till en av Sveriges äldsta julkrubbor som fortfarande är i bruk. Vid gudstjänsten på Annandag jul finns den återigen att beskåda på Händene kyrkas altare, samma altare där den togs i bruk för 128 år sedan.

judith fagrell

FOTNOT: Hans Ahlfors avhandling heter *Julkrubban i Svenska kyrkan: Julkrubbans reception i Stockholm, Göteborgs och Lunds stifts gudstjänstrum fram till 1900-talets slut*. (2007).